

ilnega boja kot z magovalka, zakaj nobena nima toliko poslancev, kakor nova kmečka stranka. In „Gorica“ trdi, da je ta stranka naša, zakaj njene — „Gorice“ besede se glase: brez učiteljev je stranka brez strankarjev. Ali vas ne trese mrzlica ob taki trditvi? Da bi bilo nebo našemu ubogemu ljudstvu res kmalu tako milo, da bi ga iztrgalo povsem iz rok združbarjev in koristolovcev ter ga privedlo k spoznanju, da mu je učiteljstvo največji prijatelj! Ko se bo to zgodilo, nastopijo gotovo boljše časi nekega našemu ljudstvu, ampak tudi zapostavljenemu in od gospode pri „Gorici“ zaničevanemu učiteljstvu. Ako je Bog pravičen in ako ni še zapustil našega ljudstva, smemo upati, da se bo to tudi zgodilo. Gospod, zgodi se tvoja volja!

Ni mogla „Gorica“ napisati članka o učiteljstvu, da bi se ne bila obregnila tudi ob neljubega ji šol. nadzornika, zakaj ona piše: „Neki gospod šolski nadzornik je po zadnjih volitvah ponosno naglašal, da zdaj vidi klerikalna stranka, kaj znajo učitelji; ni pa naglašal, kaj zna glavarstvo pri volitvah.“ — Na to odgovarjamo, da bomo hvalili Boga vsak dan do konca dni, da nam je poslal takega nadzornika, ki ni naš biritič, kakor so bili njegovi predniki, ki so nas gonili v klerikalni jarem, ampak se veseli z uspešnim delovanjem učiteljstva, bodisi v šoli bodisi zunaj šole. Ali se ne veseli tudi skofje uspehov duhovščine v cerkvi in tudi v politiki? Kdaj pa je napadla „Gorica“ škofa zaradi njegovega soglašanja s političnimi uspehi naše duhovščine? Kar nočeš, da bi se tebi godilo, ne privošči drugim!

„Kaj zna glavarstvo pri volitvah,“ to pa prav malo briga učiteljstvo in tudi šol. nadzornika. Zakaj ni šel g. Berbuč pred porotnike v Celovec kot glavna priča v boju laško-liberalnega časopisa proti g. Gasserju poslancu-uradniku z glavarstva? Ali je viselo grozdje previsoko, da je moral g. Berbuč kar nenedoma oboleti in da se je morala zaradi njegove „bolezn“ preložiti porotno razpravo!

Ker pa je „Gorica“ čutila potrebo omejitelj glavarstvo in volitve, naj nam ne zameri, ako se tudi mi nekoliko pomudimo pri tem poglavju. Bili so časi, ko je imelo glavarstvo take uradnike, s katerimi nasploh je bilo ljudstvo zadovoljno. Nomina sunt odiosa, pravi pregovor, a drugi trdi: Clara pacta, boni amici. Tokrat damo veljati poslednjemu ter trdimo, da glavarstvo s šefom grofom Attemsom, dela čast deželi, kakor so delali uradniki Polley in baron Baum; drugače pa je z nekojimi ultraklerikalci, o katerih činih v prid klerikalizmu govore na primer „Soča“ zaporedoma v več številkah. Te korifeje zapostavljajo postavne določbe, svoje lastne odredbe le da zmagajo klerikalci. Oglejte si gospoda Berbuč et compania bella, le obč. volitve v Črničah! Če niso to škandali, potem pa res ne vemo, kaj pomenja ta beseda. Ali nima neki Berbuč svoje roke vmes? Neka taka klerikalna korifeja je nastopila nedavno tudi izrečno proti nekemu učitelju v prid klerikalizmu pri nekih volitvah. Gospoda pri „Gorici“ lahko vidi, da se ni varno igrati z ognjem onemu, ki komodno sedi na gromadi.

Šele zdaj se je izkikhala „Gorica“ prav „katoliško“ proti predlogu naše „Zaveze“, da bi prišlo učiteljstvo v zadnje tri plačne vrste državnih uradnikov.

Tudi ta knjiga je lepo in okusno delo „Učiteljske tiskarne“.

V.

Nazorni nauk za drugo in tretje šolsko leto.

II. snopič. Spisali Fr. Gabršek, J. Dimnik in Jos. Heric. — Uredila H. Schreiner in dr. Fran. Ilešič.

Knjiga je delo treh priznanih metodikov, in sicer je obdelal Fr. Gabršek oddelek „Polje“, J. Dimnik oddelek „Na polju“, Jos. Heric pa oddelek „V gozdu in pri potoku“ ter „Jesen“.

Posamezna učne slike se naslanjajo na uvedene šolske knjige ter so sestavljene točno in jasno, kakor je pač pričakovati od izkušenih učiteljev strokovnjakov. Zato smo osvobojeni točnejšega ocenjevanja.

Prav je, da dobivamo od Matice tudi take knjige, ki zlasti mlajšemu učiteljstvu služijo vrlo dobro. Vzlic temu pa so le pripomoček, zakaj pravo sliko more razviti samo učitelj sam, če ne govori le z besedami, temveč tudi s srcem.

Morda pa bi bilo za enkrat teh slik

Kakor pač okolo vrele kaše, tako je hodila „Gorica“ okolo drugega jedra svojemu članku, ki je naperjen v glavnem proti povsem upravičeni zahtevi našega stanu do plač, ki bi bile enake onim državnih uradnikov zadnjih, najnižjih razredov. Konec članka govori proti naši zahtevi.

Ako bi hoteli dostojno pobiti puhle trditve „Gorice“, bi morali navajati vse razloge, ki jih je navajal poročevalec „Zaveze“, tovariš Pesek, v Gorici. Prosimo pa urednika „Učit. Tov.“, naj bo tako dober ter pošlje celo poročilo uredništvu „Gorice“, da ga priobči, da bodo vendar tudi čitatelji tega lista čitali razloge, zakaj imamo pravico zahtevati ono, kar daje država svojim uradnikom. Nele država, marveč tudi dežela, in sicer tudi dežela Gorisško-Gradiščanska daje take in že boljše plače svojim uradnikom, med katere pa, žal, ne spadamo tudi mi. Za vse druge imajo denarja nele dovolj, ampak celo preveč; le za nas gani, kerga nočejo imeti.

Gospoda pri „Gorici“ kaže, da je nekak tujec v Izraelu, zakaj govori o nekem zborovanju učiteljskem pri „Jelenu“ meseca septembra, kjer bi bili „stavili“ svoje predloge in zahteve. Mi ne vemo o nikakem učit. shodu pri „Jelenu“ meseca septembra. Shod, da se je vršil — pravi „Gorica“ — pod nekako patronanco vlade in poslancev slov. kluba. Gospodi pri „Gorici“ se nekaj sanja, a sama ne ve kaj, slišala je nekje zvoniti, a ne ve pri vsem katoličanstvu — kje. Cika namreč, če jo prav umemo, na zborovanje „Zaveze“, ki pa se ni vršilo pri „Jelenu“, ampak v „Trgovskem domu“, le obed je bil deloma pri „Jelenu“, deloma pri „Südbahn“.

Zborovanje „Zaveze“ pa se ni vršilo pod nikako patronanco vlade, zakaj ta ni poslala niti svojega najmanjšega zastopnika k zborovanju, kakor je to storila pred leti. Ako boli „Gorico“, da so se udeležili zborovanja menda vsi okrajni šolski nadzorniki z Goriskega in oni s Tržaškega, ji ne moremo pomagati, zakaj mi štejemo vrlim okrajnim šolskim nadzornikom v posebno čast, da so se udeležili zborovanja „Zaveze“ kot udje našega stanu. Da so počastili zborovanje tudi nekoji deželni poslanci, hvala jim; s tem so pokazali, da umejo dolžnosti poslancev vsega ljudstva, torej tudi učiteljstva. Mnogi gospodi pri „Gorici“ so bili navadno znani učiteljem le pred volitvijo, a po teh so se navadno odlikovati s preziranjem. V čast jim to ni. Hm, tudi velemožni gospodi pri „Gorici“ ni ravno vseeno, ako ima skoro vse učiteljstvo odločno proti sebi, zakaj potem, ko je pošteno dala brce na vse strani, napravi nam majhen kompliment, rekoč: „V čast moramo šteti goriskim učiteljem, da se ni nikdo izmed njih dal zlorabiti za pretirane nasvete, ki so se stavili na tem zborovanju glede učiteljskih plač. To žalostno ulogo so morali sprejeti učitelji s Kranjskega.“

Tako oslarijo zamore trditvi le gospoda, ki se v svoji mogočni visokosti ne potrudijo, da bi se udeležila zborovanja vsega slov. učiteljstva; ki se niti ne potrudijo, da bi prečitala poročilo o važnem zborovanju.

Res je samo, da poročevalec o gmotnem

dovolj in naj za izpremembo dobe člani kaj drugega.

Knjigo je tiskal Dragotin Hribar.

Tako smo si po vrsti, kolikor to dopuščajo razmere našega lista, ogledali književni dar „Slovenske šolske Matice“. Vobče smo zadovoljni z njim. Bil bi ta dar gotovo večji, ako bi imela naša Matica drugo gmotno podlago. A kakor povsod pri nas, tako je tudi tukaj velika mizerija, ki je naš delež, naše plačilo in naše prokletstvo!

Tudi svojo Matico si vzdržuje iz večine učiteljstvo samo, in sicer ljudskošolsko. Imena tistih, ki imajo več pod palcem nego mi, zmanjšemo v Letopisu. Kdo bi dajal danes denar za knjige, in še za učene knjige!

Odbor naj stopa po poti napredka, vodi naj ga duh modernosti in svobodoljubja. Treba nam je napredovanja, vse drugo nam bo navrženo. Če ne nam, pa tistim, ki pridejo za nami. Pripravljajmo pot zarodu, ki požene pre-rojen, ves nov!

vprišanju ni bil z Goriskega; ni res pa, da je bil s Kranjskega, ampak s Štajerskega, kjer je naš stan bolj plačan nego na Goriskem in Kranjskem; a vkljub temu je veliko na slabšem nego drž. uradniki z enakimi študijami. Vsi navzoči pa so enoglasno pritrjevali poročevalcu, torej tudi vsi mnogobrojno navzoči ovariši in tovarišice z Goriskega. Resnica pa je, da je že pred leti v navzočnosti več drž. poslancev naše dežele naše učiteljstvo zahtevalo državnim uradnikom enake plače.

Le zavist gospode pri „Gorici“ zamore roditi nasprotstvo v tem oziru. Da se pa po kaže gospoda v popolni nagoti, v popolnem nasprotstvu z zahtevami našega stanu, ugovarja celo več ko upravičeni zahtevi po 35letnem službovanju in v štetjustanarine v pokojnino.

Država je priznala svojim uradnikom pravico do pokojnine po 35letnem službovanju; dežela naša je priznala to tudi svojim uradnikom; enako je glede stanarine. Le učitelj naj bi služil 40 let in po vsi tej dobi naj bi šel v pokoj povsem brez stanarine. Stanoval naj bi na cesti kakor pes. Sram vas bodi, da ste ljudje brez srca!

Ko so vsem drugim določevali 35letno službovanje in stanarino tudi v pokoju, niso računali, koliko bi to stalo; le nam se dela to. Ako bi bila gospoda pri „Gorici“ pravi Turki, a ne kristjani in celo katoličani, ne bi mogla biti bolj nasprotna upravičeni zahtevi kakor je. Povejte nam, koliko učiteljev uživa celo pokojnino; koliko je to v odstotkih, na katere tako radi bobnate. Kje pa naj biva star, izmučen učitelj, ko gre v pokoj, ko nima s čim plačati stanovanja? Edino brezplačno stanovanje dobi v — grobu.

Pasjeglavcem pri „Gorici“ — dovolj!

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Ljubljansko učiteljsko društvo je imelo dne 19. t. m. redni letni občni zbor. Predsednik Dimnik, ki je prisotne tople pozdravil, omenja, da praznuje društvo letos desetletnico svojega obstanka ter se pohvalno spominja ustanovitelja društva, g. c. kr. okr. šolskega nadzornika Fr. Gabrškega. Iz tajnikovega poročila posnamemo, da ima društvo 57 članov in tov. blagajnik nam je povedal, da je gmotno stanje društva ugodno. Sklenilo se je, da postavi društvo pokojni blagi kolegiji Olgi Koba u nagrobni spomenik. Nad sto kron je že nabranih, drugo pa se bo nabiralo v aprilu med kolegi in kolegijami. V odbor so bili izvoljeni ti-le tovariši in tovarišice: J. Dimnik, predsednik; M. Maroutova, namestnica; V. Sadar, tajnik; J. Furlan, blagajnik; J. Pavčič, pevovodja; K. Wider, knjižničar; S. Cepuder, odbornik.

Učiteljsko društvo za šolski okraj Rudolfovo zboruje v četrtek, dne 1. aprila t. l., ob 11. uri dop. v šoli v Valtvasi z naslednjim dnevnim redom:

1. Slovensko slovo in slovenski učitelj, predava g. prof. Majcen.
2. K reformi deželnih šolskih zakonov, govore tovariši Jelenc, Kutnar in Potekar.
3. Razgovor o temah za okr. učiteljsko konferenco.
4. Slučajnosti.

Točke so velevažne, zato pričakuje polnoštevilne udeležbe odbor.

Slovensko učit. društvo kočevskega okraja nam piše:

Da ne bo pomote med društveniki slov. učit. društva kočevskega okraja glede časa zborovanja, se opominja, da je 5. april v prvem vabilu le tiskovna pomota, in zborovanje se sklicuje na 15. april — to je prvi četrtek po Veliki noči.

Odbor.

Učiteljsko društvo za radovljiški okraj. Cenjenemu učiteljstvu naznanjam, da odložim z današnjim dnevom predsedništvo učiteljskega društva, in sicer iz zdravstvenih ozirov. Tov. nadučitelj Josip Ažman na Breznici kot podpredsednik društva prevzame nadaljno društveno vodstvo. Društvu ostanem tudi nadalje zvest član.

Andrej Grčar, nadučitelj.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za svetolenartski okraj zboruje v četrtek, dne 1. aprila t. l., ob pol 11. uri dop. v St. Lenartu.

Vzpored:

1. Zapisnik.
2. Dopisi.
3. O delovanju v okr. šol. svetu — tov. Skrjanc Feliks.
4. Kako zbudimo zanimanje staršev za

šolo — tov. A. Ogorelec, nadučitelj pri Sv. Barbari v Halozah.

5. Nasveti in želje.

K prav obilni udeležbi vabi

I. Kopic, preds.

Učiteljsko društvo za mariborsko okolico bo zborovalo dne 1. aprila ob 10. uri. Vzpored:

1. Zapisnik.
2. Dopisi — med njimi važni.
3. Podavanje g. prof. Lavtarja.
4. Pogovor o stanovskih zadevah.

Ob 9. uri se vrši seja društvenega odbora.

Zvesti obljubi in sklepu pridimo k zborovanju vsi.

Učiteljsko društvo za ormoški okraj zboruje v nedeljo, dne 4. aprila 1909, dopoldne ob pol 11. uri v ormoški okoliški šoli po nastopnem vzporedu:

1. Zapisnik zadnjega zborovanja.
2. Dopisi in društvene zadeve.
3. Predavanje g. prof. Luke Lavtarja iz Maribora o novih njegovih računih in o bistvu računske metode, ki jo on zastopa.
4. Slučajnosti.

Z ozirom na prihod g. prof. Lavtarja želi odbor polnoštevilne udeležbe učiteljstva ormoškega okraja in vabi tudi vse učitelje in učiteljice, ki niso člani društva.

Ob pol 10. uri je odborova seja učit. društva v svrhu konstituiranja odbora.

Vsem članom „Slov. Šol. Matice“ se daje naznanje, da so knjige za 1908. došle in se dobe pri tovarišu poverjeniku.

Odbor.

Gorisko.

Tolminsko učiteljsko društvo. Za ustanovnino „Učit. konvikt“ so nadalje vplačali: Kogoj Julij v Starem selu 2 K, Firm Štefan v Logh 2 K, Kenda Matija v Volčah 3 K. Dosedaj vplačanih 103 K. Le vrlo naprej!

Odbor.

Srednješolski vestnik.

** Osebnosti. Profesor Evg. Jare je dobil od naučnega ministra za čas svojega deželnoobdorniškega delovanja dopust. Vse do-seže, kar mu drago.

** „Društvo slov. profesorjev“ prosi še enkrat vse svoje člane, ki so na kakršenkoli način dobili poedine številke „Nast. Vjesnika“ po dvoje, naj po en eksemplar blagovolijo vrniti upravi „Nast. Vjesnika“ v Zagreb.

** Hrvaški jezik na madjarskih srednjih šolah. Vlada je sklenila na vseh ogrskih srednjih šolah uvesti hrvaški jezik kot obvezen predmet.

** Nova šolska odredba na Hrvaškem. Po naredbi deželne vlade se od letošnjega leta počeni vsi učenci v prvi razred gimnazij in realnih gimnazij zapisujejo le začasno. Na koncu prvega tečaja odloči potem učiteljski zbor, kateri učenci se imajo za stalno vpisati in kateri imajo kot nesposobni zopet zapustiti srednje šole in se vrniti v ljudsko šolo. Na ta način je moralo pri zaključitvi letošnjega prvega tečaja zapustiti 160 učencev srednje šole. Ako je ta naredba dobra, se ne ve!

Književnost in umetnost.

Popotnik. Št. 3. Vsebine: 1. L. Černe: Lavtarjeve računice. — 2. L. Černe: Kuga v šoli. — 3. Dr. Boris Zarnik: Darwin. — 4. — e —: Umetniški vzgoji. — 5. — a —: Odloček iz spisnega pouka. — 6. Miro Sijanec: Lev N. Tolstoj o vzgoji in naobrazbi. — 7. Književno poročilo. — 8. Razgled. Listek. — Pedagoški paberki. — Kronika. — Priporočamo.

Naša bodočnost. Št. 3. Vsebine: 1. Potresi. — 2. Ferdo Plešič: Voja mornarica. Črtica. — 3. Andrej Rapč: Življenja utrinki. — 4. Bloc-Podravski: Matere velikih ljudi. — 5. Razgled po domu in svetu: Plačilo za storjeno dolžnost. — Potres v južni Italiji. — Dolga kazen? — Avstrijsko-Ogrsko brodovje na Donavi. — Različno mnenje. — Šaljive računske naloge. — Lahka služba. — V uredništvu. — Samohvala. — Red v mestu. — „Tukaj nepoznan“. — Priznanje.

Naši zapiski. Socialna revija. II. zvezek objavlja to-le vsebino: 1. Abditus: Socialno zavarovanje kmeta. — 2. R. L.: Anarhizem. — 3. Dr. H. Tuma: Po osemdesetletnici Leva Nikolajeviča Tolstega. — 4. Dr. Dragotin Lončar: Iz politične korespondence dr. Janeza Bleiweisasa. — 5. Dr. Boris Zarnik: In memoriam Charles Darwin. — 6. Pregled: Narodno gospodarstvo. — Biologija. — Strokovni pregled. — Socialna politika. — Politika. — 7. Oton Zupančič: Epigrami. Priporočamo.

Malo pojasnila. V 3. števil. „Popotnika“ 1909., str. 81. do 85., me poučuje g. — a v svojem „Odločku iz spisnega pouka“, da je v Avstriji metoda prosta in da je predpisan samo cilj. To pa zaradi tega, ker sem dejal v oceni: „Zbirke prostih spisnih nalog učencev krškega in litijskega okraja“, da pogrešam — navodila. Vidi „Popotnik“ števil. 2. 1909., str. 59. — Da me je g. — a o nepotrebnosti „navodila“ uveril, bi molčal in bi mu bil hvaležen. Ker sem pa